

ÅRSBERETNING 2003

**FOLKEKIRKE *og*
RELIGIONSMØDE**

- et samarbejde mellem stifter i folkekirken

Stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmøde fyldte to år med udgangen af 2003. Det viser sig, at det har været et velvalgt tidspunkt at etablere et samarbejde med det formål at styrke folkekirken i mødet med andre religioner og livstydninger i Danmark. Folkekirke og Religionsmøde (F&R) er blevet mødt med en meget positiv holdning og tydelig forventning både fra menigheder, stifter, organisationer, institutioner og mennesker af anden tro.

Der er bud efter F&R's konsulent som sparringspartner og inspirator i forhold til stifter og menigheder, ligesom F&R er blevet budt velkommen som samarbejdspartner i de kirkelige organisationer og institutioner. Vi får henvendelser fra mange forskellige grupper og aktører indenfor folkekirken med ønske om oprettelsen af særlige fora eller netværksgrupper, specifikke projekter, kurser eller studieture og ikke mindst om at udarbejde materialer, som man kan bruge i det konkrete møde med muslimer eller åndeligt søgende. Også på det samfundsmæssige plan er der henvendelse til F&R som aktør dels i form af ydelse af rådgivnings- og ekspertbistand og dels som en samarbejds- og samtalepartner i relation til personer og grupper af anden tro.

En samlende betegnelse for arbejdet og aktiviteterne er, at F&R er med til at engagere folk og kirke i dialog med en verden i forandring. Det grundlæggende tema er *spørgsmålet "Hvad betyder det at være kristen og at være kirke i et religiøst og kulturelt mangfoldigt samfund?"*. Dette kommer til udtryk gennem fokus på tre områder nemlig brobygning, kirkens selvbesindelse og forståelsen af kirkens mission.

Årsberetningen 2003 sendes til F&R's bestyrelse, samarbejdspartnere og netværkskontakter. F&R ønsker hermed at synliggøre arbejdet og arbejdsområderne med henblik på det videre samarbejde og den fortsatte udvikling af F&R's virksomhed. Årsberetningen er delt i to. Første del handler om de organisatoriske forhold, og anden del er en beskrivelse af projekter og aktiviteter, der har præget arbejdet i 2003.

ORGANISATORISKE FORHOLD

Bestyrelsens arbejde

F&R's bestyrelse består af to repræsentanter fra hvert af de syv stifter udpeget af biskopperne samt biskop Karsten Nissen som repræsentant for biskopperne. Bestyrelsen har nedsat et forretningsudvalg på fire personer. Siden det konstituerende møde i F&R d. 26. november 2001 har konsulent og ekstern lektor Mogens Mogensen fungeret som formand. Formanden varetog sekretariatsfunktionen indtil ansættelsen af en konsulent den 1. april 2003, og kassereren har i samarbejde med Viborg Stiftskontor varetaget budget og regnskab. I 2003 blev der holdt fire bestyrelsesmøder og fire møder i Forretningsudvalget.

Udvalgsstrukturen i F&R er blevet ændret i 2003. De to faste udvalg (publikationsudvalget og kursusudvalget) er ophævet og nye udvalg nedsættes som ad hoc udvalg i forhold til specifikke opgaver eller projekter. P.t. er der nedsat et publikationsudvalg i samarbejde med Landsforeningen for Menighedsrådsmedlemmer.

Ansættelse af konsulent og daglig leder

I december 2002 besluttede bestyrelsen at opslå stillingen som konsulent og daglig leder for Stiftssamarbejdet "Folkekirke og Religionsmøde". I stillingsannoncen blev der søgt efter en person med flg. profil:

1. solid teologisk ballast og et godt kendskab til Folkekirken
2. erfaringer fra religionsmøde
3. pædagogiske evner og evne til at opbygge sociale relationer
4. høj grad af selvstændighed
5. sans for administration og organisatorisk arbejde

Blandt de mange velkvalificerede ansøgere valgte bestyrelsen på sit møde den 27. februar 2003 at ansætte Berit Schelde Christensen. Berit Schelde Christensen, der er født 1971, er cand. theol. fra Aarhus Universitet og har en MA i "Interreligious Relations" fra Birmingham Universitet. Hun har været engageret i KFUM og KFUKs arbejde både lokalt og internationalt, og hun er medlem af bestyrelsen for Danmarks Kristelige Gymnasiastbevægelse. Berit Schelde Christensen har bl.a. sine praktiske erfaringer med religionsmødet fra volontørophold i Nepal, Indien og Nigeria samt fra et engagement i IKONs arbejde i Danmark. Desuden har hun arbejdet med mellemkirkeligt arbejde og religionsmøde gennem deltagelse i arbejdet i Kirkernes Verdensråd og Konferencen af Europæiske Kirker.

Som daglig leder for F&R er Berit Schelde Christensen ansat som til at varetage flg. funktioner:

1. Konsulent og ressourceperson for stifterne og deres provstier og menigheder med henblik på at motivere, inspirere og hjælpe menighederne til at engagere sig i religionsmødet
2. Sekretær for bestyrelse, forretningsudvalg og formand og ansvarlig for styring og koordinering af opgaver og ressourcer i F&R
3. Repræsentant for F&R i nationale og internationale sammenhænge og netværk

Pga. Stiftssamarbejdets økonomiske situation blev Berit Schelde Christensen ansat på en et-årig kontrakt med henblik på en forlængelse. Konsulenten og dermed F&R har fået kontor på Center for Multireligiøse Studier under Teologisk Fakultet på Århus Universitet.

I forbindelse med Berit Schelde Christensens ansættelse ansøgte F&R gennem Århus Stift kirkeministeriet om ordinationstilladelse. Begrundelsen var, at hun skal arbejde ud fra det formål "med udgangspunkt i evangeliets forkyndelse at styrke den danske folkekirkes møde med andre religioner i Danmark", og at afholdelse af gudstjenester vil være et naturligt led i hendes arbejde. I forbindelse med ordinationen, der fandt sted den 2. februar i år, blev det bestemt, at Berit Schelde Christensen skal varetage en 5 % hjælpepræstestilling i Fredens kirke.

Basis-dokument for F&R

I 2003 begyndte bestyrelsen på en proces omkring at udarbejde et basis- og arbejdsdokument for F&R. Formålet er at præcisere F&R's tydelighed i teologisk forstand og at skabe rum for arbejdet med religionsmødet under hensyntagen til den folkekirkelige mangfoldighed. Dette skal ses som et led i den fortsatte formation af stiftssamarbejdet og som en markering af, hvilke udfordringer og opgaver F&R oplever kirken står overfor i arbejdet med religionsmødet. Dokumentet ventes at blive gjort færdigt ved næstkommende bestyrelsesmødet, og det vil derefter blive lagt på F&R's hjemmeside.

Økonomi

I 2003 blev der bevilget kr. 500.000 til F&R fra folkekirkenes Fællesfond. Da der blev givet tilladelse til, at de resterende midler fra 2002 kunne overføres til 2003, var der dermed grundlag for ansættelsen af en konsulent. Desværre er det ikke muligt p.t. at få lavet en langtidssikring af det økonomiske grundlag for stiftssamarbejdet, hvilket naturligvis giver anledning til ellers unødige spekulationer og foranstaltninger så som korttidsansættelser. Ikke desto mindre arbejder vi i det daglige med en længere horisont, idet arbejdets art og formål forudsætter, at der kan arbejdes med længere processer og holdningsdannelse over tid.

AKTIVITETER OG PROJEKTER

De forskellige typer af aktiviteter og engagement afspejler, at arbejdet med "folkekirke og religionsmøde" er en proces, der består af mange forskellige bevægelser. Ligesom forudsætningerne for religionsmødet hele tiden ændrer sig og præges af mange forskellige strømninger og behov både udenfor og indenfor kirken, må formen på F&R's

arbejde kunne rumme fleksibilitet og mulighed for at tage væsentlige opgaver og projekter op, når de viser sig. En sådan arbejdsform kræver, at der defineret nogle grundlæggende pejlemærker for arbejdet. Derfor har bestyrelsen udarbejdet en række overordnede målsætninger for 2003 og 2004.

Aktiviteterne afspejler også, at der i høj grad er tale om netværksarbejde i forhold til en række forskellige målgrupper og samarbejdspartnere. Dette er den mest hensigtsmæssige arbejdsmetode, dels fordi der allerede er givet en række strukturer i folkekirken, som F&R er en del af, og dels fordi der er mange aktører i kirken og organisationerne, der arbejder med samme område.

Aktiviteterne kan overordnet placeres i forhold til følgende målgrupper og samarbejdspartnere:

- Menigheder og stifter (konsulentbistand, information og inspiration, oplæg/foredrag)
- Præster (uddannelse, etablering af fora, sparringspartner, oplysning og information, inspiration)
- Institutioner og organisationer (samarbejde om konkrete projekter; dialog; gensidig formationsproces)
- Kirkedebat og kirkeforståelse på bredere plan (teologi, kirke og mission i et mangfoldigt samfund)
- Internationale netværk
- Netværk, samarbejde og dialog med muslimer og andre personer og grupper med anden tro

Stiftsarrangementer

En af målsætningerne for F&R er at arbejde med kontakten til de syv medlemsstifter gennem samarbejde med stiftsudvalg, stiftspræster for bl.a. islam, nyreligiøsitet og mission og andre nøglepersoner. Formålet er at lave kurser, stiftsdage, inspirationsdage m.v. for præster, sognemedhjælpere og menighedsråd.

I 2003 har konsulenten således deltaget i møder med Stiftsudvalget for Mission i Viborg Stift, Stiftsudvalget for islam i Århus Stift, provstiudvalgene for mission i Roskilde Stift og Stiftsudvalgene for nyreligiøsitet og islam i Ålborg Stift. Hun har endvidere medvirket ved et stiftskonvent for præster i Haderslev Stift med temaet "Religionsteologi", og deltaget i planlægningen af en studiedag for kristne og muslimer i Århus stift med emnet "Troens fundament – fundamentalismen i vores tro".

Det er visionen, at netværket mellem stifterne skal udbygges og styrkes, så der kommer cirkulation af idéer, visioner og inspiration. Konsulenten har deltaget i en proces i Ålborg Stift, hvor man er i færd med at lave et nyt stiftsudvalg for Folkekirke og Religionsmøde. Udvalgene for islam og nyreligiøsitet fusioneres, og Stiftsudvalget for Folkekirke og Religionsmøde skal arbejde med det formål, der er formuleret for F&R. Det er nu meningen, at stiftsudvalget skal være det primære bindeled mellem arbejdet i F&R og i Ålborg stift og derved kunne fungere som en kanal for information, projekter og inspiration begge veje. De syv medlemsstifter har naturligvis forskellige udvalgsstrukturer, men denne model kunne måske vise sig at være en hensigtsmæssig måde at samarbejde på på længere sigt.

Kurser

Stiftskurser. F&R har etableret et samarbejde med Folkekirkens Pædagogiske Institut omkring stiftskurser af to dages varighed i alle ti stifter i begyndelsen af 2006. Arbejdstemaet er "Den kirkelige undervisning i lyset af religionsmødet". Målgruppen er præster, sognemedhjælpere og organisationsansatte, der arbejder med kirkelig undervisning samt lærere der arbejder i skoler, hvor flere religioner er repræsenteret blandt eleverne. I forbindelse med kurset skal en arbejdsgruppe lave et materiale, der arbejder med den multireligiøse virkelighed som et fortegn for didaktikken. Materialet skal behandle dels teologiske og dels praktiske problemstillinger samt give konkrete eksempler til arbejde med konfirmand- og voksenundervisning. Det skal altså dels arbejde med spørgsmålet "Hvorfor?" og dels spørgsmålet "Hvordan?".

InterFace. InterFace er et religionsmødekursus for unge og studerende. Det består af fire kursusweekender og tre ugers rejse til det nordlige Indien. Elementerne i kurset vil være introduktion til hinduisme, buddhisme og islam; mission og dialog; kristendommen i religionsmødet; det multireligiøses samfund m.m. samt besøg hos repræsentanter fra de andre religioner. Dette kursus arrangeres i samarbejde med Vestens Unge (IKON og Danmission).

Kursus og rejse til Indien for præster. I samarbejde med Præstehøjskolen, Danmission og IKON arrangerer F&R et kursus om religionsmøde for præster (november 2005) og en studierejse til det sydlige Indien (januar 2006). Formålet er at vække præsters interesse og engagement i at arbejde med folkekirkens møde med andre religioner og livstydninger samt at opkvalificere dem teologisk og praktisk til arbejdet på sogne- og stiftsplan. Efter rejsen vil der være et opfølgingskursus med henblik på at bearbejde erfaringerne til brug i sognet og udarbejdelse af en lille antologi med henblik på udgivelse gennem Teologisk Pædagogisk Center.

Seminarer og studiedage

Studiedag. Den 24. marts holdt bestyrelsen en studiedag med emnet "Religionsteologi – Religionsteologisk afklaring i folkekirken". Dagen var arrangeret og ledet af professor Viggo Mortensen, teologisk fakultet i Århus. Bestyrelsen er enig om, at det er vigtigt at have en sådan mulighed for fælles refleksion. Derfor blev der fastlagt en ny studiedag til marts 2004 med temaet "Folkekirkens møde med den nye åndelige søgen". Man besluttede at udvide kredsen med flere stiftsrepræsentanter og indbudte fra organisationerne.

Seminar og reception. I forbindelse med receptionen for den nyansatte konsulent holdt F&R et seminar på det teologiske fakultet i Århus med temaet "Den mangfoldige kirke – det mangfoldige samfund". Deltagerne hørte oplæg ved biskop Kjeld Holm, Professor Notto Thelle fra Oslo og forfatter Doris Ottesen.

Publikationer

"Folkekirkens møde med den nye åndelige søgen". F&R indgik 2003 et samarbejde med Landsforeningen for Menighedsrådsmedlemmer omkring en fælles udgivelse med titlen "Folkekirkens møde med den nye åndelige søgen". Publikationen er rettet til menighedsrådsmedlemmer, og den indgår i Landsforeningens serie om "Liv og vækst i folkekirken". En fælles arbejdsgruppe står for produktionen, som skal udkomme efter menighedsrådsvalget i 2004.

"Folkekirkelig tilstedeværelse på alternative messer". Dette er titlen på et lille manual, der skal inspirere og give konkret vejledning til menigheder og andre grupper, der ønsker at være til stede i det religionsmøde, der sker på de mange alternative messer over hele landet. Hæftet er blevet til i samarbejde med I Mesterens Lys, IKON og Stiftsudvalget for nyreligiøsitet i Københavns Stift, som alle har bidraget med materiale og erfaringer fra deltagelse i alternative messer.

Fora

Islam forum. På opfordring fra flere sider tog F&R initiativet til at etablere et forum for institutioner, præster, lægfolk og organisationer, som arbejder med kirkens møde med muslimer i Danmark. Formålet med dette forum er at skabe et fællesskab og et netværk med henblik på erfaringsudveksling, koordination og samarbejde. Forumet mødes to gange årligt. Første møde samlede 28 deltagere i marts 2003 og andet møde med 20 deltagere fandt sted i oktober, hvor temaet var "Det kirkelige og det folkelige. Samarbejde mellem forskellige aktører i lokalsamfundet om mødet mellem kristne og muslimer".

Religionsteologisk forum. F&R fik også opfordring til at etablere et religionsteologisk studieforum. Her mødes en gruppe teologer, der har specialiseret sig i religionsteologiske emner og samtidig på forskellig vis er engageret i arbejdet med religionsmødet i praksis. Formålet er at have et samtaleforum og et "drivhus" for religionsteologiske udkast og idéer, der udspringer fra de praktiske erfaringer.

Desuden deltager konsulenten i et årligt møde i det tre-kantsamarbejde, der er etableret mellem Areopagos, I Mesterens Lys og IKON. På disse møder bliver der udvekslet information om arbejdet i de forskellige organisationer, og der sker en koordination af projekter og idéer i arbejdet med nyreligiositet, buddhisme og den nye åndelige søgen.

Undervisning og foredrag

F&R har samlet en liste over foredragsholdere, der er specialiseret i religionsmødet med islam. Der arbejdes på at udbygge listen med flere temaer samt på at få den gjort tilgængelig på internettet og i en folder til menighedsrådene. Konsulenten holder foredrag, oplæg og undervisning bl.a. på sogneaftener, kirkehøjskoler, hos ungdomsorganisationerne og i lokale arrangementer i sogne, kirkelige organisationer, missionsudvalg m.m.

Desuden er der etableret et samarbejde med Pastoralseminariet i Århus, hvor konsulenten underviser om "Kirken og religionsmødet".

Konsulentbistand

F&R yder konsulent bistand til stifter og sogne omkring arbejdet med religionsmøde. Konsulenten har bl.a. været involveret i arbejdet med en stiftsavis om religionsmøde, inspiration til sogneaftener, udvikling af studie- og inspirationsdage, arbejdet i stiftsudvalg for mission, nyreligiositet og islam, formidling af kontakter til oplægsholdere og indsamling og formidling af ressourcer og inspirationsmateriale fra aktiviteter i sogne, stifter og organisationer.

Internationalt netværk og studierejser

Kirkens arbejde med religionsmødet har forskellige vilkår alt efter hvilke politiske og samfundsmæssige vilkår, et land har. Idet religionsmøde er en "niche" i kirkelivet, er der derfor nyttig erfaring og inspiration at hente hos vores nabolande. F&R er blevet hilst velkommen i det internationale netværk, og vi nyder både godt af andres ressourcer og viderebringer erfaringer fra Danmark.

Sverige. I 2003 har konsulenten været på en studietur til Stockholm og Uppsala, for at tale med kolleger i Svenska Kyrkan, der arbejder med religionsmødet og for at studere materialer og arbejdsmetoder i religionsmødet.

England. Konsulenten deltog på en konference i Birmingham med temaet "Interreligious Dialogue and the Future". I forlængelse heraf havde hun møder med rådgivere i religionsmødespørgsmål til for h.h.v. biskoppen i Birmingham og ærkebiskoppen. F&R er nu blevet inviteret til at sende en gruppe til et seminar i Leicester, juni 2004, med temaet "Induction into Ministry in Multi-faith Areas".

Porvoo Inter Faith Network, Oslo. I december deltog konsulenten i et møde i et nyetableret netværk i Porvoo-kirkerne for folk, der er engageret i arbejdet med religionsmøde. På seminaret blev der bl.a. arbejdet med formuleringen af en række guidelines for kirkernes arbejde med religionsmøde.

Soul of Europe. F&R blev bedt om at etablere kontakt til en gruppe muslimer og kristne, der deltog i en konference i Bruxelles i regi af "Soul of Europe" (en anglikansk baseret organisation, der arbejder med brobygning mellem kristne og muslimer i Europa). Gruppen fra Århus præsenterede det kristen-muslimske samarbejde, der har været omkring en fælles udstilling i rådhushallen.

Studiegruppe fra Det Lutherske Verdensforbund. Formanden deltog i arrangementen af programmet i forbindelse med et besøg af en studiegruppe fra Det Lutherske Verdensforbund. Studiegruppens formål er at studere forholdet mellem kristne og muslimer i h.h.v. Danmark, Nigeria og Indonesien, og programmet i Danmark var anlagt, så der var møder med religiøse og politiske ledere samt andre personer, der på samfundsmæssigt plan er involveret i dette område. Konsulenten deltog i en del af programmet.

Profilering og information

Præsentationsfolder. I august udsendte F&R en folder til alle menighedsråd og præster med en præsentation af stiftssamarbejdet. Folderen beskriver formål og arbejdsgrundlag og præsenterer, hvad F&R kan tilbyde.

Logo og grafisk profil. I december satte bestyrelsen en proces i gang omkring udvikling af et logo og grafisk profil. Eftersom F&R's fremtid hele tiden har været usikker, var dette arbejde blevet udskudt.

Hjemmeside. Det er blevet klart, at der er brug for mere informationen om F&R's aktiviteter, og at informationen formidles bredere og bliver lettere tilgængelig. F&R's hjemmeside har potentialet til at blive et ressourcested for menigheder, grupper og enkeltpersoner, der er interesserede i kirkens arbejde med religionsmødet. Desuden kan den blive samt et arbejdsredskab til brug for at knytte netværket mellem stifterne sammen, idet der her kan deles information, ressourcer, inspiration og idéer. Indtil nu har der desværre ikke været ressourcer og kompetence til udviklingsarbejdet med hjemmesiden, men i foråret 2004 forventes det, at der bliver ansat en studentermedarbejder, der skal varetage denne funktion.

Fremtiden

F&R har nu fået bevilliget midler fra fællesfonden til endnu et års arbejde. Håbet er naturligvis, at arbejdet kan blive økonomisk konsolideret. For Stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmøde har en rolle at spille i kirken og i samfundet lige nu:

- F&R skal formidle kendskab til ressourcer til brug i arbejdet med religionsmødet. F&R's hjemmeside skal give information, inspiration, ressourcer, nyheder, links, materialer og erfaringsudveksling til brug i arbejdet med religionsmødet.
- F&R skal være med til at profilere folkekirkens arbejde med religionsmødet i Danmark og være med til at pege på vigtigheden af det teologiske engagement i religions- og kulturmødet.
- F&R skal have kontakt til nøglepersoner i stifterne og arbejde med netværket mellem dem. F&R's hjemmeside skal formidle oplysninger om arrangementer og tiltag.
- F&R skal formidle kontakter og henvendelser mellem forskellige aktører blandt menigheder, organisationer, samfundslivet og repræsentanter fra andre religioner.
- F&R skal uddanne kirkelige medarbejdere til at arbejde med de opgaver, der viser sig p.g.a. religionsmødet som f.eks. viden om andre religioner og kirkens og kristentroens svar til mennesker, der har en anden tro.

Bestyrelsen pr. 31/12 2003

Mogens Mogensen (formand, Haderslev Stift)
Niels Underbjerg (næstformand, København Stift)
Leif Munksgaard (kasserer, Fyens Stift)
Lone Hvejsel (sekretær, Aalborg Stift)
Kirsten Münster (Haderslev Stift)
Carl Hertz-Jensen (Aalborg Stift)
Børge Terp (Århus Stift)
Leif Vestergaard (Århus Stift)
Chr. Dickmeiss (Fyens Stift)
Henrik Jul Petersen (Helsingør Stift)
Jan Ulrik Dyrkjøb (Helsingør Stift)
Palle Thordal (København Stift)
Christian Bach Iversen (Viborg Stift)
Jørgen Vindvad (Viborg Stift)
Repræsentant for biskopperne: Karsten Nissen, biskop over Viborg Stift

Afgåede bestyrelsesmedlemmer i 2003:

Anne Ehlers (Århus Stift)
Vagn Tefre (Aalborg Stift)

Sekretariat, konsulent og daglig leder

Pastor Berit Schelde Christensen

Adresse:

Folkekirke og Religionsmøde
Det Teologiske Fakultet
Tåsingegade 3,
8000 Århus C

konsulent@religionsmoede.dk
www.religionsmoede.dk

Godkendt på bestyrelsesmødet d. 15. marts 2004.